

ØSTRE LANDSRET
DOM
afsagt den 5. maj 2020

Sag BS-32915/2019-OLR
(16. afdeling)

Part 1 (Tidligere Forurettede 1)

(advokat Miriam Dissing Michaelsen)
mod

Part A (Tidligere Tiltalte)

(beskikket advokat Thomas Fogt)

og

Sag BS-35079/2019-OLR
(16. afdeling)

Part 2 (Tidligere Forurettede 2)

(beskikket advokat Helle Hald)
mod

Part A (Tidligere Tiltalte)

(beskikket advokat Thomas Fogt)

Retten i Roskildes dom af 20. juni 2019 (sag BS-32895/2019-ROS(18A-2680/2019)) er med Procesbevillingsnævnets tilladelser af 11. juli og 14. august 2019 anket af **Part 1** og **Part 2** for så vidt angår den del af dommen, der vedrører betaling af tortgodtgørelse, jf. retsplejelovens § 996.

Landsdommerne Dorthe Wiisbye, Janni Christoffersen og Johan Busse (kst.) har deltaget i ankesagens afgørelse.

Påstande

Appellanten [Part 1] har nedlagt påstand om, at [Part A] til hende skal betale en tortgodtgørelse på 10.000 kr., subsidiært 5.000 kr. og mere subsidiært et af landsretten fastsat lavere beløb, med tillæg af procesrente fra den 17. juni 2019 som bestemt af byretten.

Appellanten [Part 2] har nedlagt påstand om, at [Part A] til ham skal betale 1.500 kr., subsidiært et af retten fastsat lavere beløb, med tillæg af procesrente fra den 17. juni 2019 som bestemt af byretten.

Indstævnte, [Part A], har påstået dommens bestemmelse om tortgodtgørelse stadfæstet.

[Part 2] og [Part A] har fri proces under anken, og [Part 2] er desuden dækket af retshjælpsforsikring.

[Part 1], [Part 2] og [Part A] har ikke givet personligt møde under ankesagen.

Supplerende sagsfremstilling

Ved den ankede dom blev [Part A] idømt 20 dages betinget fængsel for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 og 2, ved via sin Facebook-profil og via Messenger den 30. marts 2016 til 13 navngivne Facebook-kontakter at have udbredt videosekvenserne "[Fil 1]" med en varighed på 56 sekunder og "[Fil 2]" med en varighed på 40 sekunder, og ved at have været i besiddelse af de pågældende videoer. Begge videoer indeholdt børnepornografi i kategori 2.

Ved dommen blev [Part A] desuden dømt til at betale tortgodtgørelse på 2.500 kr. til [Part 1] og 500 kr. til [Part 2] med tillæg af procesrente fra den 17. juni 2019.

Denne dom indgår i det såkaldte "Umbrella"-kompleks.

Videosekvenserne, som indgik i straffesagen, er afspillet på mobiltelefon for lukkede døre under hovedforhandlingen i landsretten. Landsrettens dommere har endvidere efter aftale set videomaterialet på pc-skærm.

Politirapport af 1. november 2017 med beskrivelse og transskription af filmsekvenser i "Umbrella"-komplekset og henvendelser til politiet af henholdsvis 5. marts og 11. juni 2019 fra appellanternes advokater med anmodning om rettelses til rapporten er – ligeledes for lukkede døre – dokumenteret for landsretten.

Der er under ankesagen fremlagt oplysninger om **Part 1's** og **Part 2's** personlige forhold.

Af en redegørelse af 25. februar 2018 fra **Psykolog** fremgår blandt andet, at **Part 1** udviser symptomer på PTSD. Som følge af post-traumatiske belastningsreaktioner udviser hun invaderende symptomer i form af flashbacks og mareridt i en sådan grad, at det har haft en invaliderende effekt på hendes søvn. Stressbelastningssymptomerne har også haft indflydelse på hendes kognitive funktionsniveau. **Part 1** kæmper endvidere med invaderende symptomer som angst og panikanfald, og hun har i perioder igen snart 3 år lidt af moderat til svær depression. **Part 1** vil fortsat have behov for terapi for derved at reducere sine posttraumatiske belastningsreaktioner.

Af en udtalelse af 18. september 2019 fra **Overlæge**, Psykoterapeutisk Ambulatorium, Psykiatrisk Center Ballerup, fremgår, at **Part 1** er i behandling for PTSD.

Det er endvidere oplyst, at **Part 1** ikke har været i stand til at gennemføre en uddannelse, ligesom hun ikke er i arbejde.

Af en redegørelse af 6. februar 2018 udarbejdet af **Part 2** fremgår blandt andet, at distributionen af videoerne har haft meget negative konsekvenser for ham. Han blev udelukket fra det sociale liv på og omkring gymnasiet. Han skiftede derfor også til et andet gymnasium i 3. G. Han havde på grund af sagen også svært ved at få et arbejde. Han kunne ikke efterfølgende fungere normalt som menneske, civilperson og gymnasieelev, idet han ofte blev genkendt og antastet, også af fremmede. Han har desuden modtaget trusler. Han vil altid være stemplet som »ham på videoen«. Han har på kommunens opfordring modtaget psykologhjælp over en længere periode og modtager nu efter eget ønske i stedet fortsat behandling i privat regi.

Der er under ankesagen fremlagt en udtalelse af 13. februar 2020 fra **Part 2's** behandler. Heraf fremgår blandt andet, at **Part 2** fortsat vurderes ekstremt påvirket af videosagen, herunder med angst, skam- og skyldfølelse, og at han udviser dysfunktionel adfærd og manglende tro på og interesse for egen fremtid.

Af en opdateret redegørelse af 18. februar 2020 udarbejdet af **Part 2** selv fremgår blandt andet, at delingen af videoerne på internettet fortsat har meget negative konsekvenser for hans daglige liv, herunder hans forsøg på at uddanne sig og varetage et job. Han har oplevet, at han fortsat konfronteres med videomaterialet og udelukkes fra fællesskaber, herunder i

forbindelse med et udlandsophold med henblik på uddannelse i 2018-19. Han frygter, at det vil præge hans liv i lang tid fremover.

Det er oplyst, at Part 2 ikke har været i stand til at gennemføre en uddannelse efter gymnasiet, ligesom han ikke er i fast job.

Ved Højesterets dom af 11. januar 2019 (sag 159/2018), offentliggjort i U.2019.1232, i en af sagerne i "Umbrella"-komplekset blev en tiltalt idømt fængsel i 40 dage betinget for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1, ved over en periode på en måned i fem tilfælde i lukkede chatgrupper til i hvert fald 35 personer at have videresendt det samme videomateriale som i de foreliggende sager. Den tiltalte blev endvidere dømt til at betale Part 1 og Part 2 tortgodtgørelse på henholdsvis 10.000 kr. og 2.000 kr.

Af den anonymiserede doms præmisser vedrørende tortgodtgørelse fremgår følgende:

"Højesteret finder, at der ikke er grundlag for at henvise spørgsmålet om tortgodtgørelse efter erstatningsansvarsloven til civilt søgsmål, jf. retsplejelovens § 991, stk. 4, og § 992, stk. 1.

T har ved i fem tilfælde at videresende de to videoer, »F1« og »F2«, til i hvert fald 35 personer krænkede de to forurettedes ære og person, og de har derfor som udgangspunkt krav på godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1. Der skal ved vurderingen heraf lægges vægt på krænkelsesernes grovhed og følger for de forurettede samt tages hensyn til bestemmelsen i dagældende erstatningsansvarslovs § 26, stk. 2, om tortgodtgørelse i tilfælde af seksualforbrydelser.

Krænkelserne har været særligt grove over for F1, som udsættes for ydmygende handlinger og i den ene video vises let genkendelig, ligesom hendes fulde navn nævnes. Krænkelserne har endvidere efter det oplyste haft betydelige psykiske skadefølger, ikke kun for hende, men også for F2.

De forurettedes ære og person er dog ikke kun blevet krænkede af T, idet sagen indgår i et større sagskompleks, hvori der efter det oplyste er rejst sigtelse mod over 1.000 personer, og hvor det er konstateret, at i hvert fald den ene video, »F1«, er sendt til over 5.000 personer. Delingerne i de enkelte sager er efter det oplyste sket uafhængigt af hinanden og er foregået over en længere periode. Hver deling har muliggjort nye delinger og har været med til at forlænge krænkelsesperioden og dermed de forurettedes frygt for nye delinger; en frygt, som det næppe vil være muligt at eliminere helt på grund af den meget store spredning af de krænkende videoer, som har fundet sted.

Henset til den foreliggende sags omstændigheder, herunder omfanget af de videreudbredelser, som T har stået for, finder Højesteret, at han

har bidraget i et sådant omfang til videreudbredelsen, at han skal betale en godtgørelse til de forurettede.

Godtgørelsen må udmåles under hensyntagen til, at der ved den enkelte deling isoleret set næppe er tilført de forurettede en yderligere følelig krænkelse ud over, hvad der følger af den samlede udbredelse i øvrigt, men samtidig må det tages i betragtning, at den enkelte deling har bidraget til, at den samlede udbredelse er blevet så omfattende, som tilfældet er.

En godtgørelse må endvidere fastsættes under hensyntagen til, at andre personer, der måtte blive fundet skyldige i at videresende de samme videoklip, også kan blive pålagt at betale godtgørelse til de forurettede, ligesom der i sådanne fremtidige sager må tages hensyn til de godtgørelser, der allerede måtte være tilkendt de to forurettede.

Da den foreliggende sag efter det oplyste er en af de groveste i det samlede sagskompleks, fastsættes godtgørelsen til F1 herefter til 10.000 kr., mens godtgørelsen til F2 fastsættes til 2.000 kr., begge beløb med renter som påstået."

For landsretten har parterne gennemgået en række by- og landsretsdomme, hvor der i forbindelse med straffesagerne i "Umbrella"-komplekset er truffet afgørelse om tortgodtgørelse.

Der er herunder gennemgået Københavns Byrets dom af 27. maj 2019 (sag SS-4-7269/2019). Dommen drejede sig om en tiltalt, der erkendte sig skyldig og blev dømt for overtrædelse af straffelovens § 232, § 235, stk. 1 og 2, og § 264 d, stk. 1, jf. til dels straffelovens § 89, og idømt en tillægsstraf på fængsel i 3 måneder, som blev gjort betinget. Tiltalte blev dømt for at have besiddet og delt de samme videofiler som i den ovenfor nævnte højesteretsdom samt en tredje 10 sekunder lang videosekvens. Videoerne blev ved 49 delinger foretaget over perioden fra den 20. november 2015 til den 25. februar 2017 sendt til i alt ca. 280 personer. Ved dommen fik **Part 1** tilkendt en tortgodtgørelse på 50.000 kr., og **Part 2** fik tilkendt 10.000 kr.

Appellanterne har for landsretten fremlagt en straffesags-opgørelse pr. 1. januar 2020 over "verserende og afgjorte sager i operation Umbrella I og II" udarbejdet af anklagemyndigheden. Ifølge opgørelsen er 961 sager afgjort, mens 147 sager er anført som verserende. Antallet af afgjorte sager omfatter domme og bødesager, herunder et mindre antal frifindende afgørelser, samt sager, hvori der er meddelt påtaleopgivelse og tiltalefrafald, herunder sager vedrørende mindre-årige sigtede/tiltalte.

Som nærmere omtalt i den ovenfor nævnte højesteretsdom har Erstatningsnævnet den 3. juli 2017 tilkendt **Part 1** 30.000 kr. i tortgodtgørelse. Tort-

godtgørelsen angik videresendelsen, som blev foretaget af de to personer, der som de første gjorde videoerne tilgængelige for andre.

Under nærværende sag er det endvidere oplyst, at appellanten **Part 1** ved en civil sag anlagt mod de to førnævnte personer har fået tilkendt 30.000 kr. i godtgørelse for tort i anledning af optagelsen af de delte videosekvenser. Hun fik endvidere tilkendt et erstatningsbeløb til dækning af udgifter, som hun har afholdt i forbindelse med fjernelse af videosekvenserne fra internettet.

Det er endvidere oplyst, at appellanten **Part 2** ved en afgørelse fra foråret 2019 fra Erstatningsnævnet fik tilkendt 10.000 kr. i tortgodtgørelse, som de førnævnte to personer er pålagt at betale ham, da de har vedtaget bødeforlæg for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1.

De to sager omfattet af denne anke dom og 11 andre sager har efter aftale med parterne været udtaget som de første i landsrettens behandling af en lang række civile ankesager vedrørende spørgsmål om tortgodtgørelse i "Umbrella"-komplekset.

Anbringender

Part 1 har til støtte for sin påstand anført navnlig, at Højesteret i dommen af 11. januar 2019 har fastslået, at hver persons deling af videofiler med børnepornografiske optagelser i kategori 2 af hende er en selvstændig krænkelse, som berettiger til en tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, og **Part A** er dømt for at have udbredt videosekvensen "**Fil 1**" og "**Fil 2**" til 13 personer. Der er hverken i lovgivningen eller retspraksis grundlag for at sammenlægge forskellige tortgodtgørelser tilkendt én person for flere krænkelse, uanset at krænkelseerne er af samme eller lignende karakter. Der er heller ikke grundlag for at fastsætte et maksimum for en samlet godtgørelse, eller et maksimum for, hvor mange tortgodtgørelser en person kan få, når denne til stadighed bliver udsat for ensartede krænkelse.

Til støtte for påstanden om det konkrete godtgørelsesbeløb har **Part 1** anført, at der er tale om udbredelse til en større gruppe – 13 personer – og at de delte videosekvenser er af særdeles krænkende karakter. I den ene video omtales hendes fulde navn, og hun udsættes i begge videoer for ydmygende og krænkende handlinger. **Part A** har ved delingen bidraget til den samlede omfattende udbredelse af materialet og til risikoen for yderligere spredning og dermed til den fortsat voldsomt negative betydning for hendes liv. Forløbet med de mange delinger af videoerne og gentagne omtaler i medierne af sagskomplekset har været voldsomt traumatiserende for hende, der nu i en meget ung alder er diagnosticeret med PTSD. I den ankede dom har byretten

imidlertid tilkendt en væsentligt lavere tortgodtgørelse end i sammenlignelige sager afgjort i samme sagskompleks.

Som følge heraf og på baggrund af, at Højesteret i afgørelsen i straffesagen fra 2019 allerede har lagt godtgørelsesniveauet lavere end i andre digitale sexkrænkelssager, er der således grundlag for den påståede forhøjelse. Tortgodtgørelsen til **Part 1** bør efter praksis udmåles i overensstemmelse med følgende differentiering: én til fem delinger 5.-8.000 kr., fem til 15 delinger 8.-10.000 kr., 15-35 delinger 9.-10.000 kr. og over 35 delinger over 10.000 kr.

Særligt for så vidt angår den subsidiære påstand er det gjort gældende, at der efter retspraksis, herunder to afgørelser fra Vestre Landsret fra henholdsvis den 16. september 2019 (13. afd., sag S-1118-19, trykt i U.2019.4259) og den 9. december 2019 (11. afd., sag S-1492-19) i "Umbrella"-komplekset, må antages at være en nedre grænse for tortgodtgørelse til **Part 1** på 5.000 kr.

Part 2 har til støtte for sin påstand anført navnlig, at Højesteret i dommen af 11. januar 2019 har fastslået, at han er krænket ved hver persons deling af videosekvenser med børnepornografiske optagelser i kategori 2 af ham og **Part 1**. Han er derfor berettiget til en tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 fra **Part A**, der er dømt for udbredelse af videoer til 13 personer. **Part 2** har endvidere tilsluttet sig det, som **Part 1** har anført om, at der ikke er grundlag for at fastsætte tortgodtgørelsen lavt på baggrund af, hvad der allerede samlet set måtte være tilkendt ham i godtgørelse for flere forskellige krænkelser, uanset at krænkelserne er af samme eller lignende karakter. Der er endvidere ikke i den gældende lovgivning grundlag for at fastsætte et maksimum for en samlet godtgørelse, eller et maksimum for, hvor mange tortgodtgørelsesbeløb en forurettet person kan få, når denne kontinuerligt udsættes for nye, men ensartede krænkelser. Hver krænkelse må vurderes for sig, og hver krænkelse giver grundlag for godtgørelse, uanset hvor mange der tidligere er dømt til at betale godtgørelse. Der kan herved blandt andet sammenlignes med retstilstanden ved krænkelser på immaterialrettens område. Det er imidlertid rimeligt med et differentieret godtgørelsesniveau mellem ham og **Part 1**.

Til støtte for påstanden om det konkrete godtgørelsesbeløb har **Part 2** anført, at byretten i den ankede dom har tilkendt en tortgodtgørelse, der ligger væsentligt lavere end i sammenlignelige sager afgjort i samme sagskompleks, herunder de to nævnte afgørelser fra Vestre Landsret fra henholdsvis den 16. september og den 9. december 2019. På baggrund af fremlagte eksempler fra praksis er det gjort gældende, at tortgodtgørelsen til ham bør udmåles i overensstemmelse med følgende differentiering: Én til fem delinger 1.000 kr., fem til 15 delinger 1.500 kr., 15-35 delinger 2.000 kr. og over 35 delin-

ger mere end 2.000 kr. I den konkrete sag, hvori **Part A** har sendt til 13 personer, bør der således fastsættes en godtgørelse på 1.500 kr.

Part 2 har endvidere og navnlig til støtte for den subsidiaire påstand gjort gældende, at uanset, at der i erstatningsansvarsloven ikke er fastsat et udtrykkeligt minimum for størrelsen af en tortgodtgørelse, er det forudsat, at godtgørelsen ikke må fastsættes så lavt, at det virker stødende for den krænkede person. Der er herved henvist til forarbejderne, herunder betænkning nr. 1383/2000, til ændringen af erstatningsansvarsloven, som trådte i kraft i 2002, og til ændringerne af samme lov fra 1997, 2003 og 2018. På den baggrund og efter retspraksis, herunder de to afgørelser fra Vestre Landsret, må der i hvert fald være en nedre grænse for tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 på 1.000 kr.

Appellanterne har afvist at opfylde en processuel opfordring fra indstævnte til at fremlægge detaljerede oplysninger om tilkendt tortgodtgørelse i sager i "Umbrella"-komplekset og om antallet af sager, hvor der er rejst krav om tortgodtgørelse. Begge appellanter har anført, at der er tale om private og tavshedsbelagte oplysninger, som må anses for irrelevante for landsrettens stillingtagen i den konkrete sag, jf. de anførte anbringender.

Part A har til støtte for sin påstand om stadfæstelse anført navnlig, at uanset at han på baggrund af Højesterets dom af 11. januar 2019 er indstillet på at betale et godtgørelsesbeløb til hver af appellanterne, skal der – også hen-set til højesteretsdommen – ved vurderingen af beløbsstørrelsen tages højde for, at der er tale om et stort antal sager i "Umbrella"-komplekset. Således må der ske nedsættelse af godtgørelsesbeløbene ved senere pådømmelse af sager i sagskomplekset, da der ellers vil blive tale om godtgørelser, der samlet set vil blive uproportionale i forhold til praksis i dansk erstatningsret.

I den forbindelse må det komme appellanterne til skade, at de ikke har opfyldt opfordringen om blandt andet at oplyse, hvad de indtil nu samlet har modtaget i tortgodtgørelse. På grundlag af den fremlagte oversigt udarbejdet af anklage-myndigheden over antallet af straffesager i "Umbrella I og II" kan landsretten imidlertid lægge til grund, at **Part 1** og **Part 2** hidtil har opnået tortgodtgørelser på samlet set henholdsvis ca. 3 mio. kr. og ca. 0,5-1 mio. kr. Under hensyn hertil og set i lyset af sagskompleksets størrelse er der ved det godtgørelsesbeløb, som byretten har fastsat, ydet fuldt tilstrækkelig kompensation for den krænkelse, som indstævnte har påført ved sin deling af videoerne.

Retsgrundlag

Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, har følgende ordlyd:

”§ 26. Den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale den forurettede godtgørelse for tort.”

Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 228 af 23. maj 1984 om erstatningsansvar. Det fremgår af forarbejderne til loven (Folketingstidende 1983-84, 2. samling, tillæg A, L 7, sp. 47ff og sp. 123), at bestemmelsen – sammen med andre bestemmelser i loven – erstattede § 15 i ikrafttrædelsesloven til straffeloven. Bestemmelsen i ikrafttrædelseslovens § 15, stk. 2, jf. nedenfor, blev ikke medtaget i erstatningsansvarsloven, men ifølge lovforslagets specielle bemærkninger tilsigtes der med den foreslåede bestemmelse til § 26 i erstatningsansvarsloven ikke nogen ændring med hensyn til udmålingen af godtgørelsen.

§ 15 i ikrafttrædelsesloven til straffeloven var blandt andet ændret ved lov nr. 89 af 29. marts 1972, hvorved bestemmelsens stk. 1 og 2 fik følgende formulering:

”Den, som efter dansk rets erstatningsregler er ansvarlig for krænkelse af en andens legeme eller frihed eller for retsstridig krænkelse af hans fred, ære eller person i øvrigt, skal foruden at yde erstatning for økonomisk skade eller tab betale den forurettede en godtgørelse for lidelse, tort, ulempe, lyde og vansir samt for forstyrrelse eller ødelæggelse af stilling og forhold.

Stk. 2. Godtgørelsens størrelse fastsættes under hensyn til krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt.”

Lovens forarbejder (lovforslag fremsat den 17. november 1971, jf. Folketingstidende 1971-72, tillæg A, sp. 545-550, 552 og 560), indeholder følgende bemærkninger til ændringen:

”Til § 2.

Forslaget er med redaktionelle ændringer i overensstemmelse med straffelovrådets indstilling. Der henvises til betænkningen s. 72 (lovudkast) og s. 72-74 (bemærkninger).

Efter den gældende regel i § 15 i ikrafttrædelsesloven til straffeloven er tilkendelse af godtgørelse for ikke-økonomisk skade ved en privatlivskrænkelse betinget af, at der foreligger en strafbar handling. Det følger heraf, at der kun kan tilkendes den forurettede en godtgørelse, hvis der foreligger en handling, der er omfattet af en straffebestemmelseres gerningsbeskrivelse, og gerningsmanden har haft det fornødne forsæt.

Justitsministeriet er enig med straffelovrådet i, at der er behov for en erstatningsretlig beskyttelse, der rækker ud over de tilfælde, hvor der kan statueres strafansvar. Der henvises herved til fremstillingen i rådets betænkning s. 40-43.

Domstolene har i dag mulighed for at nedlægge forbud mod en handling, der efter en almindelig retsgrundsætning må antages at krænke

privatlivets fred på retsstridig måde. Dette system foreslås nu udbygget, således at krav på godtgørelse af den forurettede kan rejses over for den, som efter dansk rets erstatningsregler er ansvarlig for retsstridig krænkelse af hans fred, ære eller person i øvrigt. Straffelovrådet har i sin betænkning udformet godtgørelsesbetingelsen således, at der skal foreligge en forsætlig eller uagtsom retsstridig krænkelse. Rådet har ved at anvende ordene 'forsætlig eller uagtsom retsstridig' krænkelse villet udelukke tilkendelse af godtgørelse i tilfælde, hvor kravet støttes på regler, der hjemler erstatningsansvar på rent objektivt grundlag. Dette vil imidlertid efter justitsministeriets mening kunne opnås alene ved anvendelsen af ordet 'retsstridig' krænkelse. Ordene 'forsætlig eller uagtsom krænkelse' er derfor udeladt som overflødige.

Har krænkelsen medført et økonomisk tab, skal der som hidtil tillige betales erstatning herfor efter de almindelige erstatningsretlige regler.

I modsætning til den nugældende fakultative formulering 'kan dømmes til' er bestemmelsen efter forslaget gjort obligatorisk. Den forurettede får således – forudsat de øvrige betingelser er opfyldt – krav på godtgørelse for ikke-økonomisk skade."

Som det fremgår, byggede ændringen af § 15 på Straffelovrådets betænkning nr. 601/1971 om privatlivets fred. I denne betænkning anføres om begrebet "tort" blandt andet (s. 65):

"'Tort' er krænkelse af selv- og æresfølelsen, d.v.s. en persons opfattelse af eget værd og omdømme. Krænkelsesformen kan være sigtelser og ringeagtsytringer (injurier), fredskrænkelser, f.eks. brud på brevhemmeligheden, offentlig meddelelse om privatlivet tilhørende forhold eller frihedskrænkelser, herunder kønsfrihedsforbrydelser."

I bemærkningerne til udkastet til ændring af § 15 (betænkningen, s. 72) anførte Straffelovrådet blandt andet følgende:

"Ad stk. 1.

Med henblik på at skabe et udvidet og dermed mere tidssvarende værn for personligheden og privatlivets fred foreslås betingelsen i den nugældende § 15 om, at personskrænkelser - bortset fra fysiske legemskrænkelser og frihedskrænkelser - kun kan danne basis for et godtgørelseskrav, dersom krænkelsen har været strafbar, ophævet. Derimod stilles der krav om, at krænkelsen skal have været retsstridig, og at skadevolderen har handlet forsætligt eller uagtsomt. Vedrørende den nærmere begrundelse herfor henvises til bemærkningerne i det foregående. Som det vil ses af formuleringen, er bestemmelsen gjort obligatorisk i modsætning til den nugældende fakultative formulering: »kan dømmes til«.

I hvilke tilfælde, retskrænkelsen kan stemples som retsstridig, kan, som allerede tidligere anført, ikke besvares ved en almindelig regel, men det må overlades til domstolenes vurdering i de enkelte tilfældegrupper.

...

Ad stk. 2.

Som tidligere anført har domstolene ved praktiseringen af den nugældende § 15 i adskillige tilfælde lagt vægt på det pønale element i godtgørelseskravet. Det er navnlig sket ved æreskrænkelser. Men som ligeledes anført finder straffelovrådet det hensigtsmæssigt ved en nyformulering af § 15 udtrykkelig at fremhæve det pønale element, som ofte gør sig gældende ved idømmelse af et godtgørelseskrav - ikke mindst ved fredskrænkelser. Dette vil der for øvrigt være særlig grund til at fremhæve, når man ophæver strafbarhedsbetingelsen.

Som det fremgår af formuleringen, skal fastsættelsen af godtgørelsens størrelse ske under hensyn til »krænkelens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt«. Under udtrykket »krænkelens grovhed« kan der ikke alene tages hensyn til krænkelens objektive omfang, men også til hvilken person, den rammer, f.eks. om det er en i offentligheden kendt person. Ved udtrykket »handlingens beskaffenhed« er der navnlig tænkt på skyldgraden og måden, hvorpå krænkelseren er sket. Under »omstændighederne i øvrigt« kan der tages hensyn til andre momenter, f.eks. i skærpende retning, om krænkelseren er sket for vindings skyld, eller som formildende omstændighed, at krænkelseren er foretaget i en - omend fejlagtig - overbevisning om, at krænkelseren er tilladelig, fordi den kan tjene offentlige interesser. Endvidere vil man kunne tage hensyn til parternes økonomiske forhold...."

Erstatningsansvarslovens § 26 er efterfølgende ændret flere gange, blandt andet ved lov nr. 349 af 23. maj 1997. Ved ændringen blev der indsat bl.a. en ny bestemmelse som stk. 2 (nu stk. 3). Efter denne bestemmelse skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en anden – selv om der ikke er lidt tort – betale den forurettede godtgørelse, såfremt krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens person eller frihed. I lovforslagets specielle bemærkninger til § 3 anføres blandt andet (Folketingstidende 1996-97, 1. samling, tillæg A, bind IV, L 144, s. 3182):

*"Til § 3**Erstatningsansvarsloven*

Bestemmelsens *stk. 1* svarer til den nugældende regel i erstatningsansvarslovens § 26, 1. pkt, og forslaget indebærer ikke ændringer i rækkevidden af denne bestemmelse.

I *stk. 2* foreslås en udvidet adgang til at yde godtgørelse for ikke-økonomisk skade i forbindelse med forbrydelser.

Formålet med den foreslåede bestemmelse er, at domstolene i de tilfælde, hvor der ikke er lidt tort, og hvor der derfor ikke ydes en godtgørelse efter *stk. 1*, fremover skal udmåle en godtgørelse som kompensation for ikke-økonomisk skade, hvis krænkelsen er sket ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens frihed eller person.

Den foreslåede bestemmelse omfatter - i modsætning til stk. 1 - kun krænkelse, der er sket ved en forbrydelse. Forbrydelsen skal endvidere have indebåret et angreb. Der kan derfor ikke tilkendes godtgørelse efter stk. 2 ved uagtsomme forhold, f.eks. ved overtrædelse af straffelovens § 249 om uagtsom legemsbeskadigelse.

Angrebet skal være sket mod en andens frihed eller person. Bestemmelsen omfatter således i modsætning til reglen i stk. 1 ikke angreb alene mod fred eller ære.

...

Godtgørelsens størrelse forudsættes som udgangspunkt at ligge i størrelsesordenen 10.000 kr. ..."

Lov nr. 463 af 7. juni 2001 indeholdt en revision af erstatningsansvarslovens regler om erstatning for personskade samt ændringer, der tilsigtede nogle særlige forbedringer for ofre for forbrydelser. Ved ændringsloven blev der i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, indsat en særlig bestemmelse, som - i tilfælde, hvor der foreligger tort som nævnt i stk. 1 - havde til formål at forhøje niveauet for godtgørelse i forbindelse med overtrædelse af straffelovens kapitel 23 og 24 om forbrydelser i familieforhold og seksualforbrydelser. Bestemmelsen fik følgende ordlyd:

"Stk. 2. Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitler 23 eller 24."

Lovforslaget, der lå til grund for denne ændringslov, byggede på betænkning nr. 1383/2000 om revision af erstatningsansvarsloven afgivet af en arbejdsgruppe under Justitsministeriet. Af lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår blandt andet, at der lægges op til ca. en fordobling af den tortgodtgørelse, der tilkommer ofre for sædelighedsforbrydelser mv. (Folketingstidende 2000-01, tillæg A, bind V, L 143, s. 3508 og s. 3521-3522). Således anføres i de almindelige bemærkninger blandt andet følgende (s. 3521f):

"4.1.9. Tortgodtgørelse

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort. 'Tort' er navnlig en krænkelse af selv- og æresfølelsen, dvs. en persons opfattelse af eget værd og omdømme. I praksis ydes der navnlig tortgodtgørelse efter erstatningsansvarsloven for ærekrænkelser mv., frihedsberøvelse og sædelighedsforbrydelser. Tortgodtgørelse udmåles under hensyn til krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt.

...

Arbejdsgruppen finder, at de godtgørelsesbeløb, der i praksis udmåles ved sædelighedsforbrydelser mv., formentlig ofte kan opleves som urimeligt lave, når de ses i lyset af den krænkelse, den forurettede har været udsat for. En sædelighedsforbrydelse kan i særlig grad virke krænkende for forurettede.

Arbejdsgruppen foreslår på denne baggrund, at der til § 26 føjes en ny bestemmelse, hvorefter det ved fastsættelse af tortgodtgørelsen kan tillægges særlig vægt, at krænkelsen er begået ved en overtrædelse af straffelovens kapitler 23 - 24, dvs. forbrydelser mod kønssædeligheden og forbrydelser i familieforhold, herunder navnlig incest. Der bør efter arbejdsgruppens opfattelse med baggrund heri som udgangspunkt sigtes mod en fordobling af godtgørelsesbeløbene i forhold til det hidtidige niveau i tilsvarende tilfælde ved sædelighedsforbrydelser mv., jf. ovenfor. Fastsættelsen af godtgørelsen skal i øvrigt fortsat ske ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag.

...

Justitsministeriet er enig i arbejdsgruppens synspunkter, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med arbejdsgruppens forslag... ."

Som anført byggede lovforslaget på betænkning 1383/2000 afgivet af Justitsministeriets arbejdsgruppe vedrørende revision af erstatningsansvarsloven m.v. Af kommissoriet for arbejdsgruppen fremgik blandt andet følgende (betænkningen, s. 12):

"Arbejdsgruppen skal også vurdere, om der ved lovgivning bør gennemføres en forhøjelse af godtgørelsesbeløbene ved retsstridige personer eller ærekrænkelser m.v. (tort). Det skal bl.a. indgå i overvejelserne, at godtgørelsesbeløbene ikke bør kunne opleves som urimeligt lave i forhold til den krænkelse, der er tale om."

Om denne del af kommissoriet anførte arbejdsgruppen blandt andet følgende (betænkning 1381/2000, kapitel 4, afsnit 4.2.6.3.2., s. 87f):

"Baggrunden for denne del af kommissoriet er, at der har været rejst kritik af de godtgørelsesbeløb, der i praksis udmåles ved seksualforbrydelser. Det er anført, at beløbene er urimeligt lave i forhold til den krænkelse, forurettede har været udsat for, og at beløbene i nogle tilfælde har virket direkte stødende for de forurettede.

Arbejdsgruppen er enig i, at en seksualforbrydelse i særlig grad kan virke krænkende for forurettede i forhold til andre forbrydelser, herunder de øvrige forbrydelser, der normalt kan danne grundlag for tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1. Arbejdsgruppen foreslår derfor, at der til § 26 føjes en ny bestemmelse, hvorefter det ved fastsættelse af tortgodtgørelsen skal tillægges særlig vægt, om krænkelsen er begået ved overtrædelse af straffelovens kapitel 23-24, dvs. forbrydelser mod kønssædeligheden og forbrydelser i familieforhold, herunder navnlig incest (straffelovens § 210).

Arbejdsgruppen finder ikke, at der bør ske ændringer af de momenter, der indgår ved udmålingen af tortgodtgørelse i tilfælde af seksualforbrydelser, jf. ovenfor om gældende ret. Fastsættelsen af godtgørelsen skal således fortsat ske ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i sagen.

Med hensyn til udmålingsniveauet bør der efter arbejdsgruppens opfattelse som udgangspunkt være tale om en fordobling af godtgørelsesbeløbene i forhold til det hidtidige niveau ved seksualforbrydelser.”

Ved lov nr. 35 af 21. januar 2003 om ændring af blandt andet erstatningsansvarsloven indsattes en bestemmelse, § 26 a, om godtgørelse til efterladte ved dødsfald, der er forvoldt forsætligt eller groft uagtsomt. Lovforslagets specielle bemærkninger til bestemmelsen (Folketingstidende 2002-03, tillæg A, bind I, L 4, s. 90) indeholder blandt andet følgende afsnit:

”Godtgørelsens størrelse må fastsættes ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag. Karakteren af skadevolderens handling og den lidelse eller krænkelse, som må antages at være påført den eller de efterlevende, skal også tillægges særlig vægt ved udmålingen af godtgørelse, jf. stk. 2.

Den maksimale godtgørelse forudsættes i almindelighed at være i størrelsesordenen 100.000 kr. I sager om forsætligt drab bør der som udgangspunkt tilkendes en godtgørelse i denne størrelsesorden. Det er dog ikke udelukket i helt ekstraordinære tilfælde at tilkende en højere godtgørelse.

Hvis dødsfaldet er forvoldt ved grov uagtsomhed, må godtgørelsen normalt fastsættes til et mindre beløb, idet det dog forudsættes, at der ikke udmåles helt bagatelagte beløb.”

Ved lov nr. 140 af 28. februar 2018, som trådte i kraft den 1. april 2018, ændredes erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2. Ved lovændringen indførtes en nedre grænse på 150.000 kr. i tortgodtgørelse i sager om grove tilfælde af seksuelt misbrug af børn. Endvidere forhøjedes godtgørelsesniveauet i sager om seksuelle krænkelse med ca. 1/3 sammenlignet med det niveau, som var forudsat ved ændringen i 2002. I sager om fuldbyrdet voldtægt forhøjedes godtgørelsesniveauet med yderligere ca. 1/3 for at afspejle disse overtrædelsers særlig alvorlige karakter.

Erstatningsansvarslovens § 26 er senest ændret ved lov nr. 1719 af 27. december 2018. Den ændrede bestemmelse – der trådte i kraft den 1. januar 2019 og således ikke finder anvendelse i denne sag – havde til formål at forhøje niveauet for godtgørelse for tort i forbindelse med overtrædelse af en række bestemmelser i straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser. I lovforslagets almindelige bemærkninger anføres blandt andet følgende om gældende ret angående tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 (Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, lovforslag L 20, s. 38):

”2.14.1. Gældende ret

...

2.14.1.2. Erstatningsansvarslovens § 26 indeholder regler om tort- og krænkelsesgodtgørelse. Det følger af erstatningsansvarslovens § 26, stk.

1, at der kan tilkendes tortgodtgørelse, såfremt der er sket en retsstridig krænkelse af en persons frihed, fred, ære eller person. Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, er en videreførelse af den dagældende regel i § 15, stk. 1, i ikrafttrædelsesloven til straffeloven, jf. herved § 2 i lov nr. 89 af 29. marts 1972. Efter den dagældende § 15, stk. 2, i ikrafttrædelsesloven skulle godtgørelsens størrelse fastsættes under hensyn til krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt.

Ikrafttrædelseslovens § 15, stk. 2, blev ikke medtaget i erstatningsansvarsloven, men det fremgår af lovforslaget, at der ikke er tilsigtet nogen ændring med hensyn til udmåling af godtgørelsen. Godtgørelsen skal således fortsat fastsættes under hensyn til krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt, jf. lovforslag nr. L 7 af 6. februar 1984 om erstatningsansvar, Folketingstidende 1983-84 (2. samling), tillæg A, sp. 123.

For at der kan tilkendes en tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal der foreligge en retsstridig krænkelse. For at en krænkelse er retsstridig, skal der foreligge en culpøs krænkelse af en vis grovhed.”

Landsrettens begrundelse og resultat

Som fastslået i byrettens dom har **Part 1** og **Part 2** krav på godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, i anledning af, at **Part A** har videresendt videomaterialet og derved har krænket **Part 1's** og **Part 2's** ære og person.

For landsretten angår de to sambehandlede sager således alene spørgsmålet om, hvorvidt der er grundlag for at forhøje de beløb, som **Part A** af byretten er dømt til at betale **Part 1** og **Part 2** i godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26.

Part A er dømt for overtrædelse af blandt andet straffelovens § 235, stk. 1, ved den 30. marts 2016 at have videresendt videofilerne ” **Fil 1** ” og ” **Fil 2** ” til i alt 13 personer.

De videresendte videofiler indeholder børnepornografi i kategori 2 og viser situationer, hvor **Part 1** i hele forløbet udsættes for ydmygende handlinger og er stort set nøgen. Hun er navnlig i den ene video let genkendelig og nævnes i den anden video ved sit fulde navn. **Part 2** er også nøgen og omtales i den ene video ved sit kaldenavn. Han har en mere tilbagetrukket rolle og vises kun kortvarigt, men fremtræder med seksuel aktivitet.

Delingerne af de to videoer via internettet har efter det oplyste haft meget betydelige skadefølger for både **Part 1** og **Part 2**, og deres liv er – uanset den forløbne tid – i væsentlig negativ grad fortsat præget heraf.

Godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 fastsættes ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag. Der må herved lægges vægt på krænkelsens grovhed, de følger, den har haft for de forurettede, og omstændighederne i øvrigt, ligesom der må tages hensyn til den dagældende bestemmelse i § 26, stk. 2, om tortgodtgørelse i tilfælde af seksualforbrydelser.

Landsretten finder, at delingerne af videofilerne er særdeles krænkende for især **Part 1**, men også for **Part 2**, og særlig for så vidt angår erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, bemærkes, at tortgodtgørelsen efter forarbejderne til bestemmelsen bør fastsættes således, at beløbet i lyset af den skete krænkelse – og sammenholdt med øvrig praksis vedrørende tortgodtgørelse – ikke kan karakteriseres som urimelig lavt og bagatelagtigt.

Der må endvidere henses til det godtgørelsesniveau – 10.000 kr. til **Part 1** og 2.000 kr. til **Part 2** – som Højesteret har fastlagt i den nævnte dom fra 11. januar 2019 (U.2019.1232), og begrundelsen herfor. Herunder må der henses til, at der var tale om en af de groveste sager i "Umbrella"-komplekset. Af Højesterets dom følger desuden, at godtgørelsen endvidere må fastsættes under hensyntagen til, at andre, der måtte blive fundet skyldige i at videresende samme videomateriale, også kan blive pålagt at betale godtgørelse til de forurettede, ligesom der i sådanne fremtidige sager må tages hensyn til de godtgørelser, som allerede måtte være tilkendt de to forurettede. Det fremgår samtidig af Højesterets dom, at der efter det oplyste var rejst sigtelse mod over 1.000 personer på det pågældende tidspunkt.

Ifølge de dokumenterede oplysninger i nærværende sager, herunder det fremlagte talmateriale i anklagemyndighedens ovenfor nævnte oversigt, var der pr. 1. januar 2020 lidt over 1.100 straffesager i komplekset, og dette tal omfatter et antal frifindende afgørelser og sager med påtaleopgivelser og tiltalefrafald. Landsretten lægger derfor til grund, at det samlede antal sager med spørgsmål om tortgodtgørelse fortsat, ligesom på tidspunktet for Højesterets dom, er i størrelsesordenen ca. 1.000 sager. Disse sager omfatter både sager, hvori der er betalt tortgodtgørelse, og fremtidige sager, hvori tortgodtgørelse muligt vil blive betalt.

Tortgodtgørelse må fastsættes efter en samlet vurdering af de anførte omstændigheder, herunder navnlig videoernes indhold og det forhold, at **Part A's** delinger – uanset at der har været tale om et mindre antal end i sagen for Højesteret – har bidraget til den samlede krænkelse og de betydelige skadefølger for appellanterne, også fordi hver enkelt deling har muliggjort nye delinger og dermed været med til at forlænge krænkelsesperioden og appellanternes frygt for den fortsatte udbredelse af videoerne. Herefter finder landsretten, at

tortgodtgørelsen også på baggrund af forarbejderne til erstatningsansvarslovens § 26 bør fastsættes således, at **Part A** skal betale 5.000 kr. med renter til **Part 1** og 1.000 kr. med renter til **Part 2**. Appellanternes subsidiaire påstande tages derfor til følge med renter som nedenfor bestemt.

Efter sagernes udfald skal indstævnte, **Part A**, betale sagsomkostninger for landsretten til appellanterne. **Part A** har fri proces under ankesagen og er ikke dækket af retshjælpforsikring, og sagsomkostningerne betales derfor endeligt af statskassen.

I sagen BS-32915/2019 skal statskassen betale sagsomkostninger for landsretten til **Part 1** med i alt 15.750 kr. Beløbet omfatter 750 kr. i retsafgift for landsretten og 15.000 kr. til dækning af udgifter til advokatbistand inkl. moms.

I sagen BS-35079/2019 skal statskassen betale sagsomkostninger for landsretten til **Part 2** med 15.000 kr. til dækning af udgifter til advokatbistand inkl. moms.

Ved fastsættelsen af beløbene til dækning af udgifter til advokatbistand er der taget hensyn til sagernes karakter, betydning, omfang og forløb ved landsretten.

THI KENDES FOR RET:

I sagen **BS-32915/2019** skal **Part A** til **Part 1** betale 5.000 kr. med tillæg af procesrente fra den 17. juni 2019.

I sagsomkostninger for landsretten skal statskassen betale 15.750 kr. til **Part 1**.

I sagen **BS-35079/2019** skal **Part A** til **Part 2** betale 1.000 kr. med tillæg af procesrente fra den 17. juni 2019.

I sagsomkostninger for landsretten skal statskassen betale 15.000 kr. til **Part 2**.

De idømte beløb skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningsbeløbene forrentes efter rentelovens § 8 a.